

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ДЕПАРТАМЕНТ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

ЦЕНТР БЕЗПЕКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «СЕНСС»

ДЕПАРТАМЕНТ
СТРАТЕГІЧНИХ
РОЗСЛІДУВАНЬ

CENSS
Center for Security Studies

МАТЕРІАЛИ

**ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК
СУБ'ЄКТУ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ»**

02 квітня 2026 року

м. Кропивницький

Актуальні питання діяльності Національної поліції як суб'єкту протидії організованій злочинності : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кропивницький, 02 квітня 2026 року). Кропивницький, 2026. 434 с.

*Затверджено Вченою радою
Донецького державного університету внутрішніх справ
(протокол № 11 від 29 квітня 2026 року)*

Публікується за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні питання діяльності Національної поліції як суб'єкту протидії організованій злочинності», яка відбулася 02 квітня 2026 року на базі Донецького державного університету внутрішніх справ.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників закладів освіти й наукових установ, здобувачів вищої освіти юридичного і правоохоронного напрямів, а також на тих, хто цікавиться питаннями забезпечення протидії організованій злочинності.

У матеріалах висвітлено теоретико-правові засади діяльності Національної поліції України у сфері протидії організованій злочинності; кримінально-правове та кримінологічне забезпечення протидії організованій злочинності; кримінально-процесуальні засади та процесуальне забезпечення діяльності Національної поліції у протидії організованій злочинності; питання модернізації оперативно-розшукової та експертно-криміналістичної діяльності правоохоронних органів у сфері протидії організованій злочинності; міжгалузеві, галузеві, інституційні, правові та організаційні заходи щодо протидії організованій злочинності; організаційно-правові засади запровадження ризик-орієнтованого підходу в запобіганні, виявленні та нейтралізації організованої злочинності; теоретичні та прикладні проблеми удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення та впровадження штучного інтелекту у виявленні й документуванні організованої злочинності; питання міжвідомчої взаємодії та міжнародного співробітництва у протидії організованій злочинності.

Матеріали збірника опубліковані в авторській редакції.

Редакційна колегія не завжди поділяє думку учасників конференції.

У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи закладів вищої освіти і наукових установ, практичних правоохоронних органів, які рекомендували ці матеріали до друку.

ТИШЛЕК Микола	323
НЕЗАКОННИЙ ОБІГ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
ТКАЧУК Олександр, ЙОСИФОВИЧ Данило	327
ОПЕРАТИВНА ВЗАЄМОДІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ З МІЖНАРОДНИМИ ПАРТНЕРАМИ У ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ	
ТОКАР Петро, КРІЩАК Іван	329
ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ ЯК БАГАТОВИМІРНИЙ ВИКЛИК У ВОЄННИЙ ПЕРІОД: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, ПРОТИДІЯ	
ТРЕТЯК Софія, ЄМЕЛЬЯНОВ Роман	346
КОНТРОЛЬОВАНА ПОСТАВКА ЯК ЗАХІД ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ПРЕКУРСОРІВ	
ТРЕТЯК Софія, ЗЕЛЕНСЬКИЙ Сергій	348
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ	
ТРОНЬКО Олександр	350
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ МІЖВІДОМЧОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В СЕКТОРІ СИЛ ОБОРОНИ УКРАЇНИ	
ТРОФИМЕНКО Роман	345
ЩОДО КОНЦЕПТУАЛЬНИХ АСПЕКТІВ ФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОРГАНИ ПРАВОПОРЯДКУ	
ТУЗ Олександр	363
ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА МОДЕЛЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ	
ТУЛЯКОВ Вячеслав	365
ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ У СТРУКТУРІ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ: «ПАПАЄВИЙ KEYC», АРОМАТИЗОВАНІ СВІЧКИ ТА МЕЖІ ЮРИСДИКЦІЙНИХ РЕЖИМІВ	
ТУРЕНКО Олег	368
ВІЙСЬКОВА ПОЛІЦІЯ ЯК ЧАСТКА ВІЙСЬКОВОЇ ЮРИСДИКЦІЇ – ПОТЕНЦІЙНІ ЗАГРОЗИ НЕУЗГОДЖЕНОСТІ	

бути спрямована не лише на виявлення окремих фактів правопорушень, а на встановлення організованих злочинних груп, що забезпечують функціонування каналів незаконної діяльності.

Протидія транснаціональним злочинним групам на державному кордоні передбачає встановлення організаторів незаконних схем, перевізників, посередників, фінансистів та корумпованих зв'язків. Для цього необхідним є використання інформаційно-аналітичних систем, аналіз маршрутів переміщення транспортних засобів і осіб, аналіз фінансових операцій та цифрових доказів. Особливого значення набуває аналіз логістичних ланцюгів, який дозволяє встановити повну структуру організованої злочинної групи.

Наукова новизна полягає у розгляді оперативно-розшукової діяльності у протидії організованій злочинності як цілісної інформаційно-аналітичної системи, основною функцією якої є формування інформаційних моделей злочинної діяльності, встановлення закономірностей функціонування організованих злочинних груп та прогнозування їх діяльності. У межах такого підходу оперативно-розшукова діяльність розглядається як безперервний цикл: отримання інформації – аналітична обробка – прогнозування – планування заходів – документування – процесуальне використання результатів.

Таким чином, модернізація оперативно-розшукової діяльності у сфері протидії організованій злочинності повинна здійснюватися шляхом розвитку інформаційно-аналітичних систем, інтеграції оперативної, слідчої та експертно-криміналістичної діяльності, розвитку цифрової криміналістики та удосконалення методики документування організованих злочинних груп.

Список використаних джерел

1. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-ХІІ.
2. Коваленко В.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення правоохоронної діяльності : монографія. Київ, 2019.
3. Шепітько В.Ю. Криміналістика : підручник. Харків : Право, 2018.
4. Батиргарєєва В.С. Протидія організованій злочинності в Україні: теорія і практика. Харків, 2020.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI.

Вячеслав ТУЛЯКОВ

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрНУ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ У СТРУКТУРІ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ
НЕСТАБІЛЬНОСТІ: «ПАПАЄВИЙ KEYC», АРОМАТИЗОВАНІ СВІЧКИ
ТА МЕЖІ ЮРИСДИКЦІЙНИХ РЕЖИМІВ**

Постановка проблеми. У жовтні 2025 року The Economist підвів підсумок п'ятдесяти років «війни з наркотиками»: «наркоторговці виграють» [1]. Не у сенсі тимчасової тактичної переваги, а у значенні структурної трансформації: транснаціональна організована злочинність (ТОЗ) еволюціонувала у гібридну форму глобального капіталізму, де кримінал, технологія і геополітика злилися в майже автономний механізм прибутку. Ця констатація є не метафорою, а аналітичним висновком із даних ООН, DEA та ЄС.

«Папаєвий кейс»: анатомія постіндустріального кримінального виробництва. У серпні 2025 року в порту Кальяо (Перу) виявлено дев'ять тонн кокаїну, розчиненого у фруктовій пасті маракуї та папаї [1]. Стандартні хімічні сенсори не виявили нічого підозрілого: кокаїновий алкалоїд пройшов біохімічне маскування, що перетворило його на форму, неактивну до контакту з відновником. Речовина мала бути «реактивована» вже в Антверпені хімікатом з окремого вантажу «харчових добавок». Ринкова вартість — понад 500 мільйонів доларів. Це не «контрабанда» у класичному сенсі, це розподілена науково-виробнича система із міжконтинентальним розщепленням виробничого ланцюга.

«Папаєвий кейс» ілюструє чотири ознаки нової кримінальної парадигми, зафіксованої The Economist [1]. По-перше, міжконтинентальне роз'єднання: хімічні лабораторії у джунглях Перу, переробка у фламандських промзонах ЄС. По-друге, легальне прикриття: власники контейнерів формально є суб'єктами торгівлі соками та фруктовими концентратами. По-третє, технологічна логістика: AIS/GPS-дані синхронізуються з ботами-координаторами, маршрути адаптуються в реальному часі. По-четверте, корпоративна архітектура: управління ризиками, диверсифікація, R&D-інвестиції в хімічні деривати [2]. Класична «контрабанда» перетворилася на розподілену індустрію, де кожен вузол ланцюга є окремим легальним суб'єктом.

Від «папаї» до «свічок»: одеський кейс. Повідомлення про те, що замість фруктової пульпи до одеських портів постачали ароматизовані свічки з кокаїном (із посиланням на «блекаути» як природне виправдання товарної категорії) не є курйозом. Це відтворює базову логіку «папаєвого кейсу»: легальна товарна категорія, гуманітарно або побутово мотивована, як прикриття нелегального вантажу. Дослідження «Shadows in the Wheat Fields» [3] задокументувало, що зернова ініціатива у Чорному морі також використовувалась організованими злочинними структурами для переміщення нелегальних вантажів під прикриттям гуманітарних домовленостей. Схема ідентична: інституційний механізм із міжнародною легітимністю слугує інфраструктурою злочинного транзиту.

Геополітична нестабільність як структурний драйвер. Трагічний парадокс сучасної полягає у тому, що збройний конфлікт є не перешкодою, а ресурсом для кримінальних мереж. У М'янмі виробництво метамфетаміну досягло історичних масштабів там, де держава фактично втратила монополію на насильство: виробництво синтетичних наркотиків фінансує місцеві збройні угруповання, які

утримують переробні потужності [1]. Сирійська «каптагонова економіка» стала системним інструментом виживання – валютні надходження і лояльність бойових формувань в обмін на виробничу інфраструктуру. У Латинській Америці фрагментація великих картелів на сотні малих адаптивних угруповань супроводжується передачею воєнно-технічного досвіду: за даними El País [4], бойові дрони застосовуються за зразком, запозиченим з воєнного досвіду конфліктів, включаючи Україну.

Цифрова трансформація організованої злочинності. Технологічна асиметрія між злочинними мережами та правоохоронними інституціями є структурною. Криптовалютні інструменти з мінімальними вимогами до ідентифікації дезагрегують фінансові потоки. Зашифровані комунікаційні платформи та ШІ-координатори маршрутів функціонують у реальному часі. Нарко-хімічний інжиніринг синтезує нові деривати, що ухиляються від стандартних аналізів. Наслідок: традиційні методи розслідування – візуальний огляд, хімічний скринінг, агентурна розвідка – системно поступаються технологічній перевазі злочинця. Звіт ОБСЄ 2026 [5] фіксує ту саму динаміку в організованій торгівлі людьми: онлайн-розслідування зросли з 9 до 1665 за чотири роки, але рівень вироків не корелює з цим зростанням.

Нормативна відповідь і її межі. Чинний нормативний арсенал транснаціонального кримінального права (TCL), Європейського кримінального права (ECL), та міжнародного кримінального права (ICL) зустрічає «папаський кейс» і «свічковий транзит» із принциповою проблемою: ці злочини вчиняються через корпоративні структури без ідентифікованого персонального умислу. UNTOC зобов'язує держави криміналізувати участь в організованій злочинній групі (ст. 5), відмивання коштів (ст. 6) і корупцію (ст. 8) – але суб'єктом залишається переважно фізична особа. ECL через Директиву 2018/1673/ЄС і Регламент 2018/1805 намагається замкнути ланцюжок фінансового розслідування, але стандарт організаційної вини юридичних осіб варіюється між державами-членами. ICL, реагує на це як у випадку із сирійським виробництвом каптагону лише за наявності командного контролю в документованому збройному конфлікті.

Тест «папаського кейсу» для нормативних режимів: законна експортна компанія формально не є «організованою злочинною групою» за ст. 2(a) UNTOC до моменту, поки не доведено, що трьох або більше осіб пов'язує угода про систематичне отримання матеріальної вигоди із діяльності кримінального кластеру. Хімічна лабораторія у джунглях є окремим суб'єктом. Логістична платформа – третім. Фінансовий посередник у Антверпені – четвертим. Кожна ланка відокремлена юридично та географічно. Це і є архітектура «відповідальнісного вакууму»: злочин є, шкода є, доходи є – і жодного суб'єкта відповідальності, якого можна притягти до кримінального переслідування через звичайні механізми.

Висновок. Для України питання транзитної безпеки є не майбутнім, а поточним. Доки відсутні: уніфікована доктрина організаційної вини на рівні ЄС, спроможний механізм фінансового розслідування транснаціональних

корпоративних структур та архітектурне рішення у вигляді Європейського кримінального суду [6], – злочинні мережі зберігатимуть структурну перевагу над нормативною системою. «Свічковий транзит» через Одесу є не місцевою курйозною замальовкою, а симптомом глобальної системної проблеми, ідентифікованої The Economist і підтвердженої даними ОБСЄ 2026.

Список використаних джерел

1. The Economist. *The traffickers are winning the war on drugs*. 16 October 2025. URL: <https://www.economist.com/briefing/2025/10/16/the-traffickers-are-winning-the-war-on-drugs>.
2. Tripathi U.M. Transnational Organized Crime and The Crisis of Global Criminal Justice System. *The Infinite*. 2026. Vol. 3(1). P. 105–114.
3. Tuliakov Viacheslav Shadows in the Wheat Fields: Unravelling the Implications of Organized Crime in the Black Sea Grain Initiative. *Journal of Illicit Economies and Development*. 2025. DOI: 10.31389/jied.241.
4. El País. *El magma criminal asfixia América Latina*. 2025. URL: <https://elpais.com/america/2025/el-magma-criminal-asfixia-a-latinoamerica>.
5. OSCE Office of the Special Representative and Co-ordinator for Combating Trafficking in Human Beings. *2026 Survey Report*. Vienna, 23 March 2026. URL: <https://cthb.osce.org/cthb/662914>.
6. André Klip The Case for a European Criminal Court. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*. Brill, 2026 (ahead of print). DOI: 10.1163/15718174-20260001.

Олег ТУРЕНКО

доктор філософських наук, професор
професор кафедри загально-правових дисциплін
Донецького державного університету внутрішніх справ

ВІЙСЬКОВА ПОЛІЦІЯ ЯК ЧАСТКА ВІЙСЬКОВОЇ ЮРИСДИКЦІЇ – ПОТЕНЦІЙНІ ЗАГРОЗИ НЕУЗГОДЖЕНОСТІ

Розпочата 3 лютого цього року XV сесія Верховної Ради України дев'ятого скликання поки не розглядала у другому читанні Проект Закону про Військову поліцію (реєстр. 6569-д від 31.05.2024). Актуальність прийняття цього закону не підлягає сумніву, адже 12 років війни рф з Україною сформували в країні великий за чисельністю прошарок – військовослужбовців, які мають доволі значний вплив на соціально-політичні і правові (в тому числі криміногенні) процеси в Україні. Це зумовлює необхідність чіткої правової регламентації у військової сфер. Імовірно затримка прийняття Закону 6569-д пов'язано з тим, що він потребує ретельної експертної узгодженості в наступних юридичних